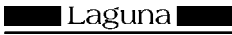

DŽENIFER DŽONSTON

STARA ŠALA

Preveo
Nenad Dropulić

Laguna

Naslov originala

Jennifer Johnston
The Old Jest

Copyright © 1979 by Jennifer Johnston

Za D.S.T.G s ljubavlju

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

5. avgust 1920.

Značajan dan. Sija sunce. To samo po sebi nije značajno, niti – u avgustu – iznenađujuće.

Kuća je smeštena uz more i okrenuta ka jugu, tako da su sve sobe prepune sunca. Sudeći po izmaglici na horizontu, gotovo nalik pari što se diže iz mora, sunce sija posvuda: ne samo na ovom komadu istočne obale Irske, nego i u Korcu, Skiberinu, Belfastu, Galveju i Kilkeniju; isušuje travu i uznemirava zemljoradnike. Vreme kao da stalno uznemirava zemljoradnike. Sunce sija čak i u Engleskoj, gde nisam nikad bila. To saznajemo iz novina, one stižu svakog jutra u vreme doručka i pružaju tetki Meri oko pola sata zabave.

Ako se popnete uz brdo iza kuće, za vedrih dana možete videti Vels. Prizor nije naročito uzbudljiv, samo zelena gruda u daljini, ali to je negde drugde. Nešto novo. Protekle dve sedmice Vels se uopšte nije video, nego samo bleđa izmaglica što se nežno uzdiže ka nebu i odvajava ovo ostrvo od ostatka sveta.

Jutarnji vozovi iz Dablina stižu prepuni ljudi; dolaze iz grada da sede na plaži, veslaju, bacaju kamenje u vodu, viču na svoju decu koja se za nekoliko sati preobražavaju od

bledunjave gradske dece u nervozne plačljivce neizdrživo ispržene neočekivano jakim suncem. Uglavnom se drže udaljenog kraja plaže, pored stanice, i dva mala kafea u kojima se prodaju voćni sokovi, sladoled, biskviti na tanjirićima i šolje izvrsnog okrepljujućeg čaja. Oni nama ovdašnjima zapravo nimalo ne smetaju. Morali su uvesti dva vanredna voza za kasno popodne, da ih vrate u grad jer ne mogu svi da stanu u onaj što polazi iz Vikloua u pet i trideset. Ostavljaju na plaži užasan nered, ali za to se uglavnom pobrine plima. No siroti gospodin Karol, šef stanice, ima velike nevolje da održi stanicu čistom i urednom, i jedini u selu priznaje da se raduje što talasi vrućine nisu prečesti.

Značajan.

Danas mi je osamnaesti rođendan.

Osećam da je to važna prekretnica u mom životu. Završila sam školu. Juče sam spakovala i odnela na tavan sve što ima veze sa školom – odeću, knjige, pravila života koja su toliko godina pokušavali da mi nametnu, čak i albume s fotografijama, pune snimaka drugova koje uopšte ne žudim da vidim ponovo.

Danas želim da počnem da postajem ličnost. Moja Nova godina. Život je preda mnom, čist poput listova ove knjige koju sam sama sebi poklonila za rođendan. Ona nije pravi dnevnik, više je skup prolaznih misli koje stvaraju utisak o meni, tako da za četrdeset godina, ako, kao što Brajdi kaže, budem pošteđena, mogu da se osvrnem i vidim kakva sam bila na početku. Tako je lako zaboraviti. Primetila sam to posmatrajući tetku Meri; dedu da i ne spominjem, ali on je poseban slučaj, polako ga proždire duboka starost.

Pretpostavljam da nije trebalo da počnem opisujući vreme, ali možda ću za četrdeset godina želeti da znam da je sunce sijalo prvog dana kada sam počela da posmatram svet.

Čini se kao da je stalno rat. Pretpostavljam da će i za četrdeset godina biti manje-više isto, uprkos tome što ljudi govore suprotno. Čak i iz ovog malog sela izginulo je mnogo ljudi. Na Ipru je poginuo moj stric Gabrijel, ime mu je ispisano na zidu crkve, zajedno s imenima rektorovog sina i brata gospođe Tajler koji je, kaže tetka Meri, bio razvratnik i preljubnik, ali ipak niko nije želeo da ga bradati Turčin raznese u komadiće. Brat oca Fenelona, Sami Karol sa stanice, i Padi Hegarti, ribarev sin koji je izgubio vid na desnom oku i sada je malo pomerio pameću. Ima ih još odavde, ali ne mogu sada da ih se setim. Onda, Fil Rajan je poginuo kad su Britanci zasuli granatama ulicu Sakvil, a Barnija Karnija ustrelili su prošle nedelje Crnosmeđi* dok se vraćao iz plesne dvorane u Breju. Rekli su da je ubijen greškom. Možda im je bolje tamo gde su sada. Tako bar kaže Brajdi; bilo da su u raj u paklu, ne može im biti gore nego što je ovde. Mislim da se ne slažem s njom. Uprkos svim užasnim događajima, mislim da je velika povlastica biti živ.

Tetka Meri mi je za rođendan poklonila teniski reket. Duboko u sebi ona se nada da ću postati dobra sportistkinja i da ću biti zapažena u društvu, ali mislim da se pripremila za razočaranje. Brajdi mi je umesila tortu, ali za to ne treba da znam. Deda odavno ne daje nikome poklone. Dobila sam sedam čestitki od starih školskih drugova i kutiju čokolade od baštovana Džimija, što je baš lepo od njega jer on nema para za bacanje. Čujem ga sada kako ispod mog prozora polako prevlači grabuljama preko šljunka. On kao da ne oseća ni vrućinu ni hladnoću, uvek se kreće sopstvenom brzinom,

* Engl.: *Black and Tan*, nadimak pripadnika Rezervnih jedinica Kraljevske žandarmerije u Irskoj, uglavnom ratnih veterana; nadimak su dobili po prvobitnim uniformama (svetlosmeđe pantalone i tamnozeleno ili tamnoplave kape). (Prim. prev.)

privezuje, grabulja, plevi, seje; ruke mu i same liče na prastaro korenje koje traži put natrag u spokoj meke zemlje.

Nemam roditelje. Zbog toga su drugi ili tužni ili im je povremeno pomalo neprijatno, ali pošto roditelje nikad nisam ni imala, do sada sam se na to privikla. Tetka Meri mi je i otac i majka, što je vrlo zadovoljavajuće stanje stvari.

Tragovi moje majke su posvuda: fotografije u predivnim srebrnim okvirima, u albumima ili utaknute u ramove ogleдалa sada istačkanih mrljama od starosti i vlažnih zima. Kao i tetka Meri, ona kao da se stalno smeši, a kosa joj se uvija u ljupki znak pitanja na visokom čelu. Na mom toaletnom stočiću, koji je nekada pripadao njoj, kao što je i sve u mojoj sobi nekada bilo njeno, leži srebrna četka za kosu s početnim slovima njenog imena prepletenim na poleđini. U jednoj fioci su njene maramice; nikada nisam uspela da nateram sebe da ih upotrebim. Spavam u istom onom krevetu u kom je ona spavala kao devojka. Iste grane kuckaju mi o prozore za vreme zimskih oluja. Iste daske škripe mi pod nogama dok se penjem zavojitim stepenicama u ovu sobu, u našu sobu u potkrovlju kuće. Pre osamnaest godina dala mi je život, a ja sam je ubila. Toliko o zahvalnosti.

U mom životu nije nikada bilo ni traga od mog oca. Niko ne spominje njegovo ime niti priča šaljive pričiце o njemu. Nijedno lice u prašnjavim albumima nikada mi nisu pokazali kao njegovo. Da li njemu dugujem svoj nezatno povijen nos? Svoju finu ravnu kosu? Je li mu drugi nožni prst, kao meni, bio malo duži od palca? Je li živ ili mrtav? Dobar ili loš? Tužan ili veseo? Kao da nikoga nije briga za to. Tražim ga otprilike od svoje desete godine. Zurila sam u sredovečne muškarce s kojima sam se mimoilazila na ulici, ili u one što su sedeli nasuprot meni u vozu kad idem uzbrdo u školu. Po tramvajima, vozovima i tuđim kućama posmatrala sam

im šake, kosu, uši, građu kože. Iako je do sada zdrav razum savladao radoznalost, i dalje imam uznemirujuću naviku da buljim u nepoznate ljude, naviku koje pokušavam da se oslobodim. Zanima me kakav je on čovek morao da bude da bi ovako neopozivo nestao.

Makar znam gde je ona. Ispod urednog pravougaonika trave na malom groblju Irske crkve, na padini brda iznad sela. Brdo se spušta ka moru, a crkva se među tamnim tikovim stablima pognuto skriva od nemilosrdnog šibanja zimskih vetrova s hladne pučine. Zidić oko dvorišta dovoljno je nizak za one duhove koji čeznu za svetom, koji žude da vide krovove kuća kako se valjaju naniže a da se pritom nikako ne pomuče.

I moj ujak Gabrijel je tamo pored majke, odnosno, tamo je jedan deo njega, pošto, prema rečima tetke Meri, nije bilo mnogo toga da se sahrani; ipak, deda je posle rata uporno zah-tevao da prenesu ujaka ovamo. Bila je to tužna prilika. Brajdi kaže kako bi, da ju je iko tada pitao za savet, rekla da ostave sirotog čoveka tamo gde je, da nikakvo dobro neće izaći iz tog nosanja kostiju naokolo. Mnogo je plakala. I moja baka je tamo gore, zamišljam kako nestrpljivo čeka dedu da joj se pridruži. Neki krstovi su uspravni, a neki su plegli, obrasli mahovinom, s gotovo nečitljivim natpisima. Po zemlji ima kamenih ploča i kutija ispunjenih šljunkom. Ima i poprilično travom obraslih humki bez ikakvih reči i posveta, ali tetka Meri zna ko leži u kom grobu, zna sve o njima, čak tamo do najstarijeg groba u kom je Čarls Dvajer, plemićki sin iz okruga Kork, preminuo hiljadu šest stotina devedeset osme. Svi oni zure preko krovova u more, a za vedrih dana, ako ih to zanima, mogu da vide Vels.

„Nensi.“

Tetka Meri je izašla iz svoje sobe na spratu niže i tiho zatvorila vrata za sobom. Prešla je odmorište i zastala u dnu tavan-skih stepenica.

„Nensi.“

Krenula je dalje i ponovo zastala pred visokim ogledalom na vrhu stepeništa. Popravila je kosu. Velika punđa nisko na potiljku vraćala je ravnotežu glavi blago pognutoj napred.

„Mila... vreme je. Vreme je.“

„Evo me.“

Nensi je izašla iz sobe i strčala za tetkom niz stepenice.

„Ova kuća će se srušiti jednog dana“, rekla je tetka Meri setno kad je Nensi uz tresak doskočila pored nje u predvorje.

„Tra-la-la.“

„Srela sam Harija u selu i ubedila ga da dođe na ručak. Na kraju krajeva... Mislim da se oduševio.“

Kad su izašle iz predvorja sunce ih je obe zaslepilo, pa su stajale trenutak-dva i treptale dok im se oči nisu oporavile od šoka.

„Eno ga u kuhinji, saopštava vesti Brajdi.“

„Oh.“ To je bilo sve što je Nensi mogla da kaže.

„Dragi, dragi Hari!“

Od žbunića lavande vazduh je mirisao slatko. Ubrala je nekoliko listova i protrljala ih među prstima.

Hari.

Kad su zašle za ugao kuće, prišunjalo im se šaptavo starčevo mrmljanje. „Ne smem da zaboravim.“ Kao da stara kapija škripuće na vetru. „Nikako ne smem.“

Sedeo je u invalidskim kolicima ispod crno-belog sunco-brana koji mu je štiti oči i teme od sunca. Prste je obavio oko terenskog dvogleda; kad je začutao, podigao je dvogled i prešao pogledom duž linije železničke pruge koja se pružala

ispod njih po uzvišici između dalekih polja i mora. Ništa se nije micalo ni na pruži ni na poljima; čak ni neka umorna ptica nije remetila nepomični vazduh.

„Jesi li lepo spavao, mili?“

Tetka Meri je zašla pod suncobran i poljubila starca u vrh panama šešira. On kao da to nije ni primetio.

„Piće“, rekla je i ispravila se na trenutak mu oslonivši ruku na rame. Okrenula se i ušla kroz francuski prozor u salon. Nensi je sela na topli najviši stepenik i naslonila se na zid terase.

„Voz neće naići do pola jedan, deda. Nema smisla da sada gledaš.“

On se nasmeja, tiho i znalački.

„Vidim ja i drugo osim voza.“

„Tajne, tajne.“

Ubrala je belu radu iz pukotine na stepeniku i počela da kida latice. Voli me, ne voli me, voli me...

„Podseti me da joj kažem.“

„Ludice.“

Voli me, ne voli me...

Starcu su se sigurno umorile ruke; pale su, stežući dvogled, na karirano ćebe koje mu je i za najtoplijih dana držalo na okupu hladne kosti. I kapci su mu se spustili, a glava mu se nagnula napred. Disao je pucketavo.

...Voli... Voli me, znam, ne voli me.

Pčela je zujala u lavandi, a zvuk klavira polako se pentrao uz brdo k njima. Šopen.

Nensi baci iskidanu belu radu pored sebe na stepenik.

Šopen. Drhtavi početak, a onda su beli prsti povratili snagu i muzika je postala ritmična, samouverena. Nensi se namršti na leptira koji je prolepršao pored.

„*Tama se zgušnjava, Gospod mene voli*“, pevao je starac u snu, bez sumnje nadahnut muzikom.

Nensi vide Mejv, uspravnu, leđima okrenutu prozoru: sunce joj obasjava snažne prste dok izvlači muziku iz dirki. Njeno lice, napola u senci, blede je i glatko kao u opatica koje srećemo na ulici.

Smeh i zveket čaša. Muzika je za trenutak posrnula, ali čim su tetka Meri i Hari izašli iz kuće, samopouzdanje se vratilo.

Hari je u jednoj ruci držao bocu šampanjca i borio se sa zapušaćem.

„Računam, ovo je proslava. Prava sreća što sam sreo Meri u selu, zar ne?“

Tetka Meri je među prstima nosila nekoliko čaša.

„Imamo još vrlo malo boca. Predratnih. Na kraju krajeva, ne puniš osamnaest godina svakog dana. Volim šampanjac. Obožavam. Podmetni jastuk, dušo, dobićeš šuljeve.“

„Niko“, reče Nensi, „ne može dobiti šuljeve sedeći ovde. Vrelo je. Usijano.“

„Uradi kako ti je rečeno.“

Nensi ustade da uzme jastuk s baštenske stolice.

Pop.

„Ura!“

Tetka Meri podmetnu čašu pod penu.

„Opa! Brajdi, izađi. Šampanjac. Dragi oče, probudi se. Drži čvrsto, mili.“ Gurnula mu je čašu u zaprepašćenu šaku. On otvori oči.

„Ah, kakva radost!“, prošaputa.

„Nensi je rođendan. Radostan dan.“

Brajdi se pojavila iza ugla, opasana ogromnom, zapanjujuće belom kecljnom. Hari joj dade čašu, pa su nekoliko tre-

nutaka svi stajali ispruženih ruku i gledali u Nensi. Brajdi je progovorila prva.

„Bog je dobar.“ Iskapila je šampanjac u jednom gutljaju. Svi su se nasmejali.

„Srećan rođendan, Nensi.“ Hari zakorači ka njoj. Ona pognu glavu i vide kako se njegove blistave cipele odlučno kreću u njenom pravcu. „Poljubiću te.“

Ona okrenu glavu tako da joj se poljubac poput opale latice spustio na vreli obraz.

„Gospode!“, uzviknu on. „Pa ti goriš! Šta si radila?“

Ona porumene još jače i pognu glavu prema svojoj čaši. Mehurići joj pojuriše u nos i ona kihnu.

„Dajem vam deset minuta, a onda idemo da ručamo“, objavila je Brajdi, okrenula se i otišla posluživši se usput s još malo vina iz boce.

„Čiji rođendan?“, upita starac.

„To Mejv svira, zar ne?“

Hari je stajao blizu nje kad je postavio ovo pitanje, rukav njegove svilene bleožute košulje dodirivao joj je golu mišicu.

Ona klimnu glavom.

„Čudesno.“

„Nensin rođendan, mili. Napunila je osamnaest godina!“

„Nensi!“ Otpio je malo vina. „Moja majka se zvala Nensi.“

„Jeste, dušo, zato smo to ime i nadenuli našoj Nensi.“

„Čudesno.“

Samo ples muzike. Ni dašak povetarca da odnese zvuk.

„*Gde je, smrti, tvoj žalac?*“, reče starac odjednom.

„Oh, oče, stvarno! Budi dobro, budi danas dobro.“

On spusti čašu na stočić pored sebe i podiže dvogled. Usamljena lokomotiva dahtala je vukući po pruzi vagon s ugljem.

„Ovo je zanimljivo.“ Glas mu je bio jasan, za trenutak gotovo mladički.

„Šta?“

Ispustio je dvogled na kolena i okrenuo se ka njoj.

„Moram nešto da ti kažem.“

„Da, mili?“

Prišla je boci i uzela je.

„Šampanjac ne traje dugo.“

Usula je ostatak vina svima u čaše.

„Video sam jutros Roberta na pruži.“

Muzika je utihnula, a ove reči su zagrmele.

„Ko je Robert?“, upita Hari, lako zainteresovan.

Tetka Meri naglo izađe na vrh stepeništa.

„Ne, oče.“ Glas joj je zvučao očajnički.

„A možda je to bilo juče.“

Sišla je niz stepenice, penušavo piće u čaši pljusalo je i penilo se sa svakim njenim pokretom.

„Nema nikakvog Roberta.“

„Ali kad ti kažem. Kad ti kažem.“

Podigao je nejaku ruku i pokazao prugu.

Tetka Meri se nije obazirala na njega. Brzim pokretima palca i kažiprsta kidala je mrtve glavice ruža kao da je to jedino važno na svetu.

„Ko je Robert?“ Hari je seo na stepenik pored Nensi, ne misleći na šuljeve. Nije odgovorila. Čvrsto je stezala hladnu čašu. Iskre svetlosti skakutale su po moru u daljini.

„Nensi?“

Ona odmahnu glavom.

„Ne znam!“

Ime njenog oca bilo je Robert Guliver.

„On je šenuo“, pomrmljala je.

„Oh, molim te, Nensi...“

„Stalno mu se nešto priviđa. Postaje strašno dosadan. I peva crkvene himne i...“

„Star je.“

Tetka Meri im priđe preko trave. Leti je uvek nosila veliki slamni šešir da zaštiti svoju osetljivu severnjačku kožu od sunca. Kad joj je vruće ili kad se ubudi, sićušne kapljice znoja skupljaju joj se po nozdrvama poput rose. Veselo im je mahnula praznom čašom kao da je vrlo dugo bila odsutna.

„Srećan dan...“

„Drži svoj krst pred očima mojim što gasnu...“

„Ima toliko veselih himni, a on mora da odabere turobnu. Uvek neke turobne.“

„Star je.“

Tetka Meri je jedva primetno dahtala penjući se uz stepenice. Uskoro će, mislila je Nensi, početi da stari, ruke će joj drhtati dok uzima viljušku i nož, teturaće uz stepenište, posrtaće po kući. Sporim korakom prešla je preko terase, spustila čašu na stočić i dotakla starčevo rame. Ruka joj je, kao i lice, bila bleđa, s dubokim, senovitim usecima između kostiju.

„Robert je mrtav“, reče.

Oboje su bili sasvim nepomični, sećali su se, a onda ona naglim pokretom skide šešir i baci ga na sto pored čaše. U tom trenutku Mejv ponovo zasvira. Mazurku, gotovo raskalnu.

„Ah!“, uzdahnu Hari.

„Ako 'oćete da jedete toplo, bolje dođite za sto“, razleže se Brajdin glas kroz prozor.

Nedostaje joj malo starinske svetske otmenosti, pomisli Nensi ustajući s jastuka.

Hari ispruži ruke prema tetki Meri.

„Madam...“

Ona mu pruži ruke uz laki naklon.

„Jedan, dva, tri i...“

Zaplesaše po terasi.

„Do đavola!“, promrsi Nensi ispod glasa.

Uhvatila je starčevu stolicu i pogurala ga za plesačima.

Od sela do vrha, plaža je duga oko tri kilometra. To je uska traka sivog kamenja i grubog peska, prilično strmo zarivena u more. Talasi su nanosili milione kamenčića na kopno, a zatim ih povlačili nazad, večito meljući, glačajući, usisavajući i pljujući. Tu nikad nije tiho, čak ni za najmirnijih dana. Pruga se strmo uzdiže iza plaže, štiteći polja od često ljutitog mora, ukrašena samo raspevanim stubovima što nose telegrafске žice duž obale. Ispod pruge, u dnu plaže, leže naizgled nasumično nabacani ogromni komadi granita. Zimi more tuče u njih i šalje vodoskoke pene uvis, a leti na suncu svetlucaju poput dijamanta. Ako uspete da stignete do kraja plaže, možete, dokle god vam pogled dopire, videti vijugavi pesak i kamen, stubove i ljupke niske brežuljke koji u daljini narastaju u plave planine. Ipak, niko nije odlazio tako daleko; ta šetnja nije naročito privlačna, osim ako ne uživete u samoći i društvu velikih belih ptica koje poput drevnih kraljeva sede na granitnim blokovima i netremice zure u prazno. Na pola puta između sela i kraja plaže nalazi se usamljena crna kućica za kupanje; podigao ju je samostan da omogući privatnost i udobnost onim malobrojnim opaticama koje vole da se kupaju. Leti su se tu mogle videti njih tri-četiri; ličile su na čudnovate ptice, glava pognutih nad knjigama ili okrenutih jedna drugoj u razgovoru. Nensi ih je viđala kako, nasmejane lii lako pocikujući, trče u dugačkim haljinama u more. Volela bi ponekad da zastane i posmatra ih, ali plašila se da ih ne uvredi svojom znatiželjom.

Kolibica se nalazila oko kilometar iza kraja plaže. Mora da su je, pre mnogo godina, podigli železnički radnici; vešto su je skrili među granitnim blokovima koji je štite od morskih vetrova. To je pravougaona drvena koliba s kosim krovom. Kada ju je pronašla, bio je buran prolećni dan. Talasi su kidali obalu, a vetar je pobednički pevao među telegrafskim žicama. Provela je skoro dva sata uklanjajući pesak rukama kako bi se vrata otvorila dovoljno da proviri unutra. Onda je shvatila da je koliba sve te godine čekala na nju. Zatvorila je vrata i popela se na prugu. Hodala je prugom sve dok nije stigla do tačke za koju je uvek mislila da je na liniji dedinog dvogleda, onda se sasuljala niz travnatu strminu u polje pa između stabala krenula prema kući. Sada je imala tajnu. Uvek joj je bilo vrlo teško da čuva tajne. Moraće da pazi.

U sledećih nekoliko sedmica pokupila je iz kuće staru metlicu, s jedne strane potpuno izlizanu, čekić i eksere, nekoliko gotovo potpuno otrcanih pokrivača i dva jastuka iz kojih je izvirivalo bockavo, dugačko, belo perje. Ribala je pod morskom vodom sve dok daske nisu poprile boju starih kostiju. Prikucala je police i na njih poređala odabrane knjige, limenku s odličnim keksima od đumbira, za grickanje posle kupanja, i staklenu teglu s neobičnim školjkama i kamenčićima koje je povremeno donosila s plaže. Uklonila je pesak oko vrata, podmazala zardale šarke i u gredu na tavanici zabola kuku o koju je kačila peškir. Razmišljala je da oboji zidove, ali je odustala od toga. Njen cilj nije bila ljupkost.

Kao da niko nije opazio da ona više ne lunja nemirno oko kuće, kao što je ranije činila tokom školskog raspusta. Tetka Meri bila je zauzeta svojom svakodnevicom: kućnim poslovima, čitanjem, golfom, bridžom, prijateljima, trkama, staranjem o dedi i brigama koje su je nagrizale iznutra. Tokom

dana jednostavno nije imala vremena da se pita šta to Nensi radi.

Nensi je znala šta će se dogoditi čim se ručak završi; bio rođendan ili ne, tetka Meri će polako izaći iz trpezarije i zatvoriće se u radnu sobu. To je njeno vreme za čitanje, a posle jednog sata čitanja i varenja, doći će vreme za baštovanstvo. Izaći će da podrezuje, plevi i secka, da privezuje ruže puzavice i pavetinu, da oplevi i potkreše biljke u stakleniku, da pokupi uvele glavice u veliku pletenu korpu, da ukloni sve puževe koje spazi u lejama i ostavi ih poređane na šljunku da ih uništi neko manje gadljiv od nje. Starca će vratiti do prozora salona, glava će mu pasti na grudi, a hrkanje će mu nežno penušati u nozdrvama. Hari će se muvati naokolo ćeretajući i smišljajući izgovor da ode i vidi Mejv.

Nensi se iskrala iz sobe dok su ostali sedeli za stolom i mltavo mešali kafu sićušnim srebrnim kašičicama.

Dok je prelazila ulicu i zamicala iza šumarka ispod kuće, topli vetrić uzdisao je u granama. Prvi put u mnogo sedmica lišće se promeškolojilo, gotovo neprimetno, kao spavači koji se bude. Kretanje je stizalo s jugozapada. Uskoro će se vreme promeniti – možda ne danas, ali uskoro. Prelazeći preko polja, udisala je miris mora. Galeb je polako kružio iznad nje, krila potpuno raširenih na vetru. Izula se i uspentrala uz strminu do pruge. Osećala je tople, udobne izbočine praga pod bosim stopalima.

„Robert je mrtav.“

Glas tetke Meri nije bio ni tužan ni srećan kad je izgovorila ove reči. To je činjenica. Nećemo više o tim besmislicama. Robert je mrtav, nema dalje, dragi oče. Koga? Koga je onda video? Ko mu je pobudio sećanja?

Niko. Verovatno neka prilika u njegovoj glavi, izašla iz magle prošlosti, provirila kroz vreme. Ionako je šenuo. Kad

bi neko birao ime za oca, ne bi odabrao ime Robert. Ne, nikako. Uzeo bi nešto egzotičnije. Konstantin ili Artemis, ili nešto herojsko, recimo Aleksandar. Zašto bi on bio mrtav? Ja to ne vidim tako.

Pošto je stigla do kolibe, okupala se. Grubi pesak ju je pekao i stopala su joj se trzala i izvijala dok je trčala do obale. Uprkos tome, samo more bilo je ledeno. Ovde nije bilo pogodno za igre u plicaku i veslanje: žalo se oštro spuštalo i metar-dva od obale struja je već vukla kupača, odnosila ga, ako ne pripazi, ka nekom nepoznatom cilju. Posle kupanja legla je na peškir da se osuši i zagledala se u oblake koji su se već nakupljali duž horizonta. Već je bilo skoro četiri kad se setila Brajdine torte. Ustala je i stresla pesak s ramenâ i nogu. Odjednom joj se učinilo da je neko posmatra.

„Hej.“

Na plaži nije bilo nikoga. Niko se nije makao. Kap kiše bocnula ju je u obraz.

„Do đavola!“ Zagledala se ljutito u nebo iznad sebe, nevino i prazno. Pesak se oprezno promeškolojio. Krenula je prema kolibi. Na vratima je zastala i ponovo se osvrnula.

„Hej.“

Ušla je i obukla se. Još nekoliko kapi palo je na krov.

Istresla je peškir na vratima.

„He...eej.“

Galeb s jednog granitnog bloka pogleda je iskosa zlim okom.

„Zašto ovde ne bi bilo nekoga?“, upita ga razborito. „Na kraju krajeva, ovo je navodno slobodna zemlja. I ne pilji tako u mene.“

Ptica joj okrenu leđa, ljutito se hvatajući kandžama za kamen. Delovala je suviše opušteno da bi neko skriven vrebao u blizini. Nensi okači peškir na vrata. Retka kiša prskala

je po krovu i pesku. Pažljivo je zatvorila vrata da pod ne bi istrulio od kiše koja prodre u kolibu, a onda se popela do pruge i pretrčala veći deo puta do kuće.

Kad je stigla, svi su sedeli u salonu i upravo dovršavali čaj.

Hari je još bio tu. Oduvek je bio halapljiv na sendviče s krastavčićima i bleđi kineski čaj; i na Mejv, pomisli Nensi setno.

„Još sam ovde“, reče on, donekle nepotrebno.

„Sipaj čaja“, reče tetka Meri. „Ohladiće se.“

„Ne, hvala.“

„Još nismo rasekli tortu. Ali bilo je to gorko iskušenje.“

„Kuda si nestala?“, glas mu je bio pomalo molećiv.

„Ona stalno nestaje. Vodi tajni život. Ja sam stravično dobra, nikad je ništa ne pitam. Je li tako, mila?“

„Nema više sendviča?“

„Ne možeš očekivati...“

„Tako je.“

„Hajde da svi uzmemo malo torte. Ti je raseci, dušo. Slavljenica mora da raseče tortu.“

„I da nešto poželi“, reče Hari.

Nensi uze nož i zabode ga u čokoladni preliv. Želim... Želim da on ne predloži da odemo do Mejv. Prva kriška.

„Izgleda divno. Pravi Brajdin specijalitet. Srećna si što je imaš, Meri.“

„Torte, deda?“

„Torte“, ponovi on nelagodno, ostavivši ih bez pravog odgovora.

Odsekla mu je mali komad, spustila ga na tanjir i stavila ga na stočić pored njega.

„Danas mi je rođendan, sećaš li se? Osamnaesti.“

On je na trenutak pogleda pravo u lice, mućeci se da je negde smesti u glavi.

„Ah!“, reče najzad. „Da. Helenina devojčica...“ U očima mu blesnu pobeda.

„Ne jedem kolače.“

Ona ipak ostavi tanjir pored njega, za slučaj da se predomisli.

„Mokra si“, reče tetka Meri.

„Malo. Kiša je pala odjednom.“

„Da sam na tvom mestu, otišla bih da se presvučem.“

„Ne na rođendan“, reče Nensi odlučno.

„Reumatizam...“

„Ne može se dobiti reumatizam s osamnaest godina.“

„Dete drago, trebalo bi da pripaziš...“

„Ja... Ovaj, mislim...“, progovori Hari usta punih kolača. „Mislio sam da skoknemo do Mejv. Samo na minut.“

Nensi priđe prozoru i pogleda svetlucavu kišu. Toliko o željama. On je tako prokleta predvidiv. Nensi nikako da shvati zašto prema njemu gaji tako... pa, nežna osećanja. Nežna i puna ljubavi. Možda zbog njegove predvidivosti. U njemu nema opasnih mogućnosti kojih se valja pribojavati. Da li bi nekoga nasmrt ugnjavio? Ne ako ga taj neko voli.

„Majmunška svadba“, reče ona.

„Izvini?“

Tetka Meri je skupljala šolje i tanjiriće na poslužavnik.

„Hoće da kaže da istovremeno sija sunce i pada kiša.“

„Gospode! Zašto?“

„Šta zašto?“

„Zašto se to zove 'majmunška svadba'?“

„Zašto da ne?“, upita Nensi.

„Šteta što si propustila sendviče s krastavčićima. Brajdi pravi izvrsne sendviče s krastavčićima, Meri.“

„Hleb valja izrezati vrlo tanko. U tome je tajna. Nema svrhe praviti sendviče ako kriške nisu sasvim tanke. I, naravno, treba staviti bibera. Sve valja uraditi kako treba.“

Sklonila je od starca tanjirić s nedirnutim kolačem.
 „Izvinite me, odnela bih poslužavnik u kuhinju. Brajdi voli da subotom ode ranije u crkvu.“

Kad je izašla, Hari priđe Nensi.

„A ti?“

„Važi, ako želiš.“

„Samo da skoknemo.“

„Sada?“

„Da... Ovaj... Da. Što da ne?“

„Pada kiša.“

„Majmunška.“

„Da.“

„Već si mokra.“

Ona uzdahnu. „Hajdemo onda.“

Kad su kroz francuski prozor izašli na terasu, ispratio ih je starčev glas.

„Hitro tone kratki nam život, radosti zemlje blede, slava njena gasne: promena i propast...“

„Odosmo, tetka Meri, zdravo... Idemo do Mejv. Da svratimo...“ Nasmejala se.

„Presvuci se. Presvuci se, dete drago, iz te mokre... Presvuci se.“

Nensi gurnu Harija na stepenice.

„Požuri Hari. Hari, žuri. Žuri, Hari.“

„Nensi...“

„Oj, Hari, učuti! Nemoj da si kao ona. Na kraju krajeva, dok se ja presvučem, Mejv će možda otići. Ili tako nešto. Ugrabi dan... Zar nije to neko rekao? Na latinskom ili nešto slično?“

„Zašto on stalno tako peva? Mislim, sve vreme dok si bila napolju, on je pevao i pevao. Kao da ne opaža šta radi. A ta himna je tako sumorna.“

„O, ne znam. *Pobediću ako me Ti ne ostaviš*. A sutra će verovatno biti nešto drugo. Znaš kako ti pesma ponekad uđe u glavu. Šta god radio, ne možeš je se otresti. Stalno ti odjekuje u glavi. On mnogo voli Toma Mura. Često u tihoj noći. Voli takve tužne pesme. S obzirom na to koliko je izlapeo, pravo je čudo da pamti reči.“

Ona se osmeli i uze ga pod ruku. Nije se opirao. Uvek je bio tako učtiv.

„Mogu li nešto da te pitam?“

„Samo napred.“

„Ne moraš da odgovoriš ako ne želiš.“

„Pređi na stvar.“

„Jesi li uživao u ratu?“

On zastade i zagleda se u žutu ružu koja se otvarala na vrhu krute, zelene stabljike.

„Tebe sve nešto čudno zanima.“

Čelo mu se lako nabralo.

„Radoznala sam. Postavljam čudna pitanja.“

On se malo nagnu nad cvet. Činilo joj se da će se život cveta okončati pre nego što on odgovori na pitanje.

„Uživao... Čudna reč, Nensi.“

Čekala je.

„Pa, čini mi se da moram priznati kako je povremeno bilo trenutaka u kojima sam uživao. Tu i tamo... Nisu mi bili teški, rekao bih. Recimo da je bilo tako. Kako se zove ova ruža?“

„Jesi li se plašio?“

„Nisam zapravo zapažao.“

„Jesi li se plašio da ne ubiješ nekoga?“

„Balavice luckasta. To bi baš mnogo pomoglo.“

„Ili da ne budeš ubijen?“

Ona pucnu prstima u pokretu konačnosti.